

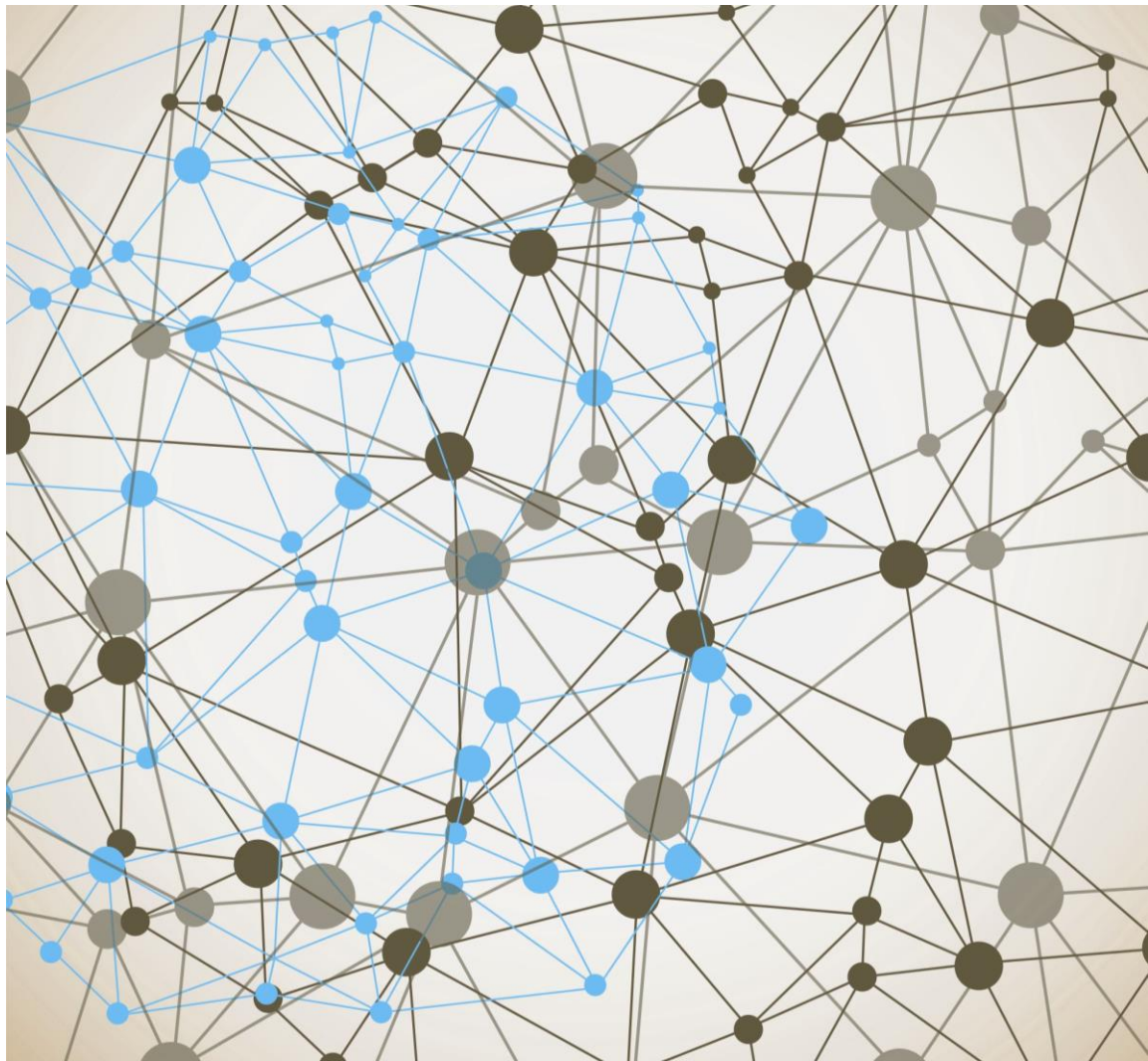
MODULUL I.

TUTORE CURS: Lect. Dr. Ana Iolanda Voda

„EUROPEAN SMART CITIES FOR SUSTAINABLE DEVELOPMENT” (SMARTEU)

Jean Monnet Module: 620415-EPP-1-2020-1-RO-EPPJMO-MODULE

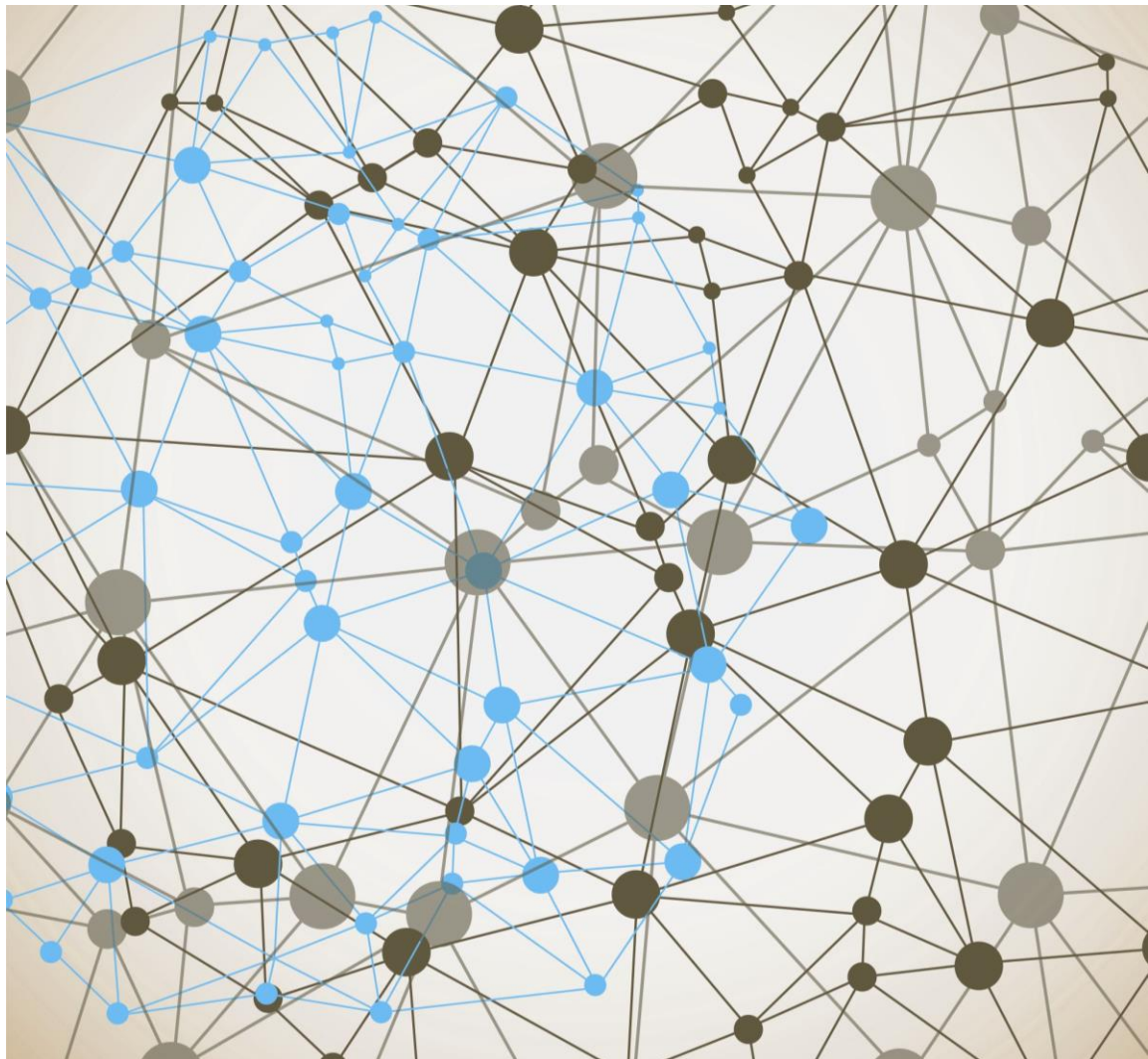
2020-2023

MODULUL I.

TUTORE CURS: Lect. Dr. Ana Iolanda Voda

" THE EUROPEAN COMMISSION'S SUPPORT FOR THE PRODUCTION OF THIS PUBLICATION DOES NOT CONSTITUTE AN ENDORSEMENT OF THE CONTENTS, WHICH REFLECT THE VIEWS ONLY OF THE AUTHORS, AND THE COMMISSION CANNOT BE HELD RESPONSIBLE FOR ANY USE WHICH MAY BE MADE OF THE INFORMATION CONTAINED THEREIN. "

Creștere economică și competitivitate în UE

„EUROPEAN SMART CITIES FOR SUSTAINABLE
DEVELOPMENT” (SMARTEU)

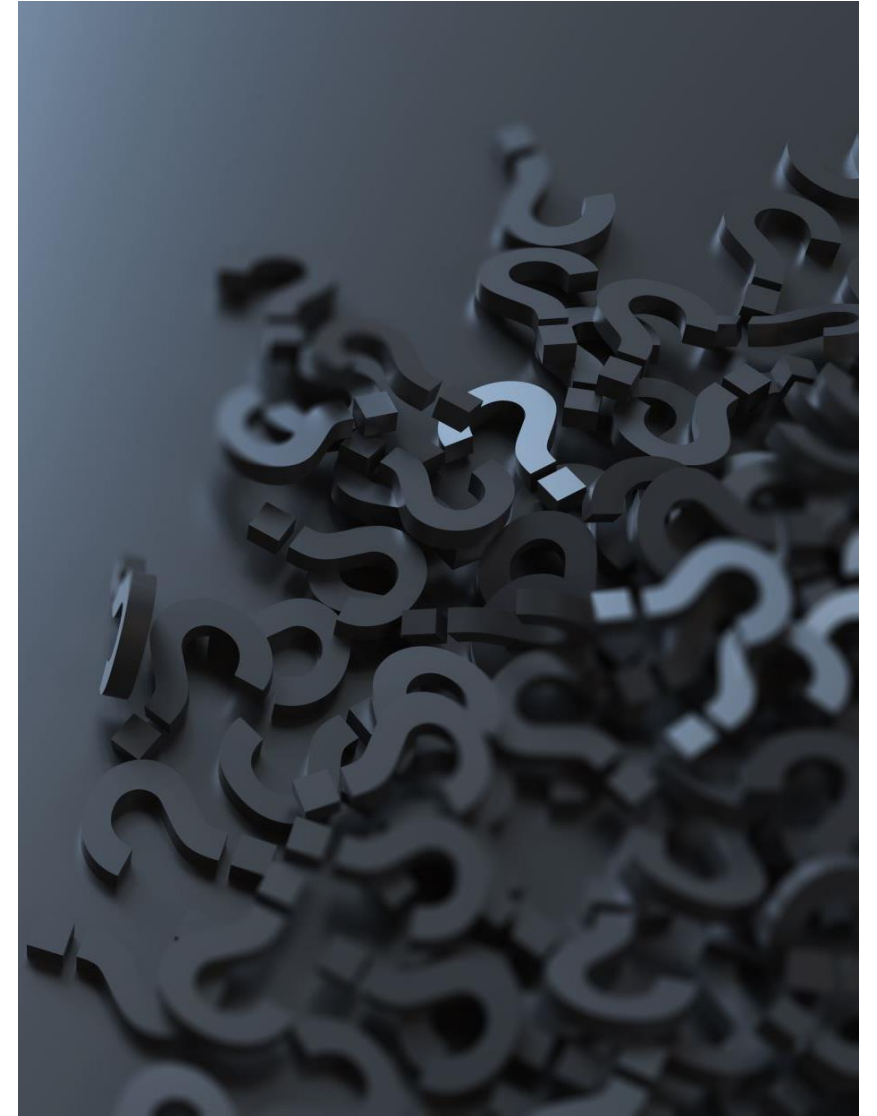
Jean Monnet Module: 620415-EPP-1-2020-1-RO-
EPPJMO-MODULE

2020-2023

Creștere economică și competitivitate la nivelul Uniunii Europene (UE)

Structura:

1. Noțiuni introductive: raportul de competitivitate globală
2. Contextul macroeconomic și importanța existenței unui climat stabil
3. Instituții și creștere: clasici, neoclasici și teoria instituționalistă
4. Progres tehnologic
5. Inovare versus imitare

1

NOȚIUNI INTRODUCTIVE:
RAPORTUL DE
COMPETITIVITATE
GLOBALĂ

01

CREȘTERE ECONOMICĂ =
*O MĂSURĂ A MODIFICĂRII
ÎN SENȘ POZITIV A PIB-
ULUI ÎN CADRUL UNEI
ECONOMII (THE NEW
PALGRAVE DICTIONARY
OF ECONOMICS).*

02

CREȘTEREA ECONOMICĂ
ESTE UN MOD ESENȚIAL
UN CONCEPT
CANTITATIV (*KUZNET
SIMON*)

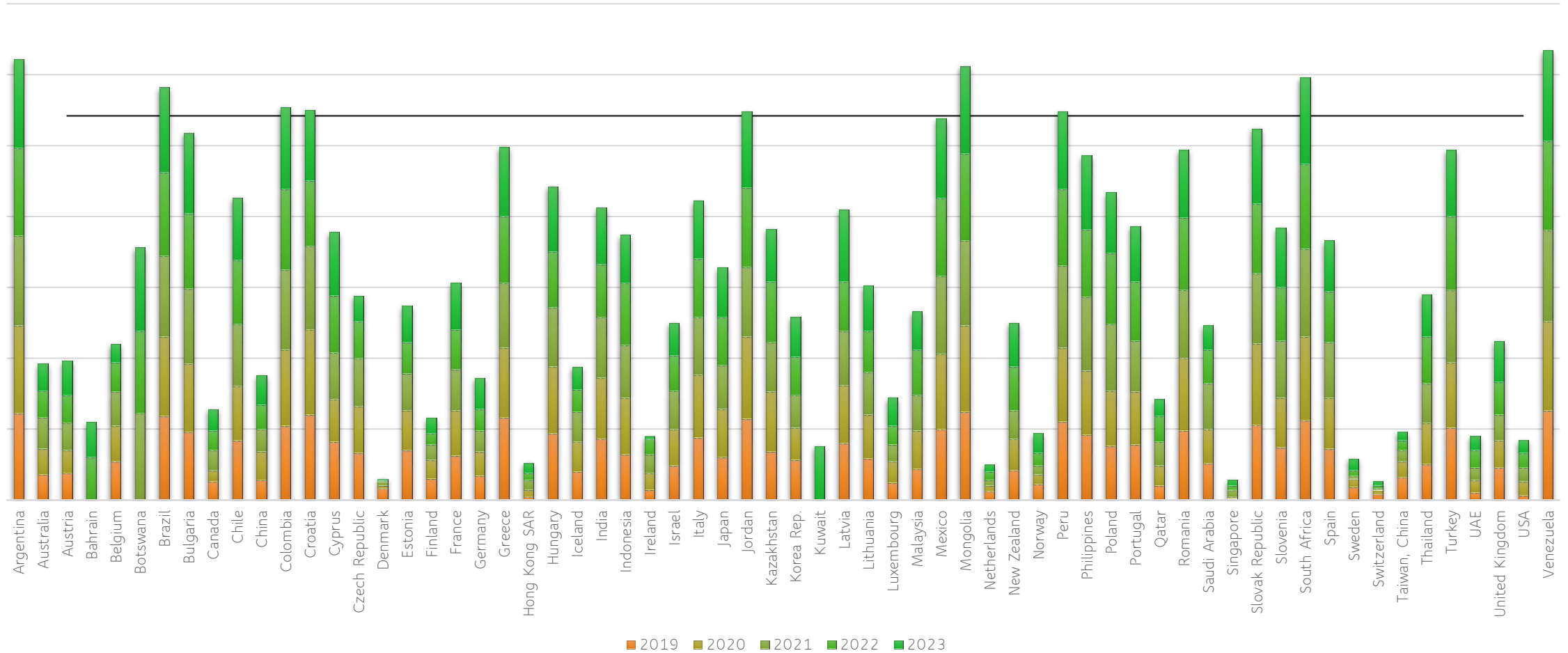
03

CREȘTEREA ECONOMICĂ
EVIDENȚIAZĂ O
SCHIMBARE GRADUALĂ
ÎN CADRUL PROCESULUI
PE TERMEN LUNG, PE
FONDUL UNEI CREȘTERI
GENERALE A
ECONOMIILOR
POPULAȚIEI PRECUM ȘI A
DINAMICII ECONOMIEI
(*SCHUMPTER J.*)

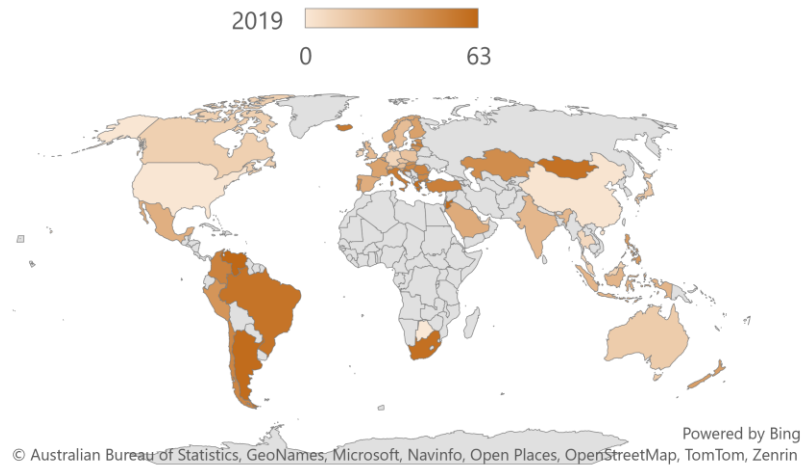
**Creșterea
economică
și
dinamizarea
economiei
globale**

Raport de competitivitate globală

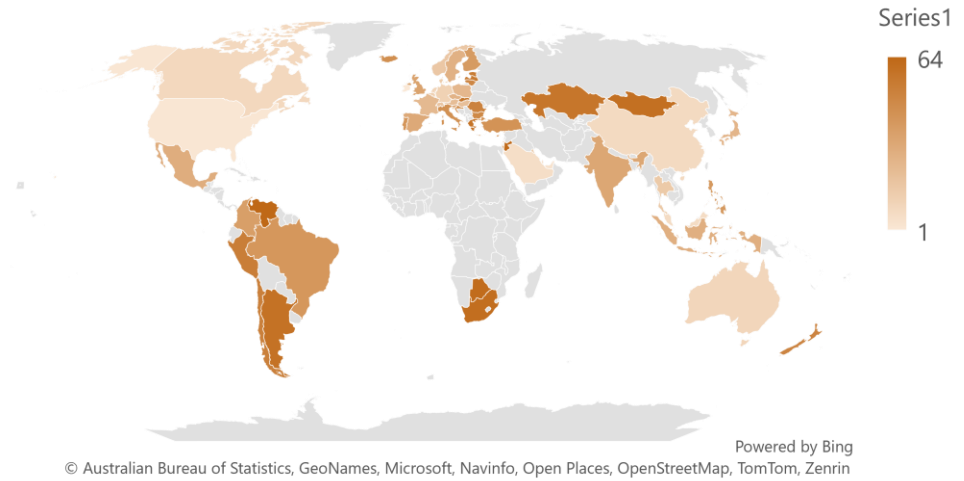
Raportul de competitivitate globală

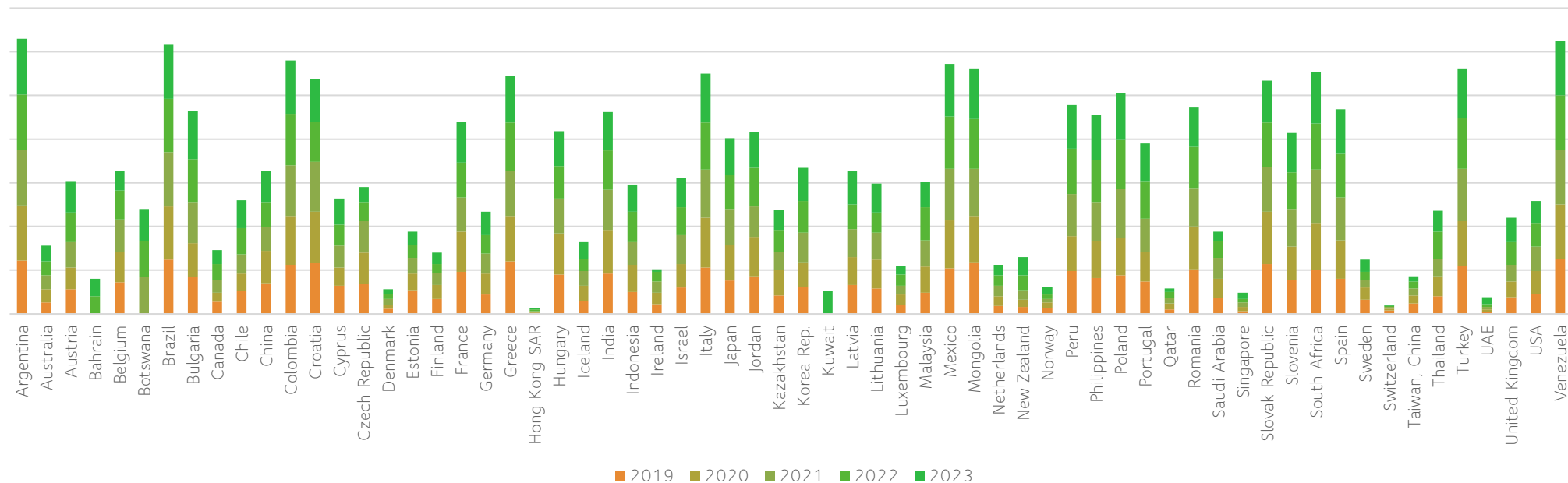
Economic Performance, 2019

Economic Performance 2023

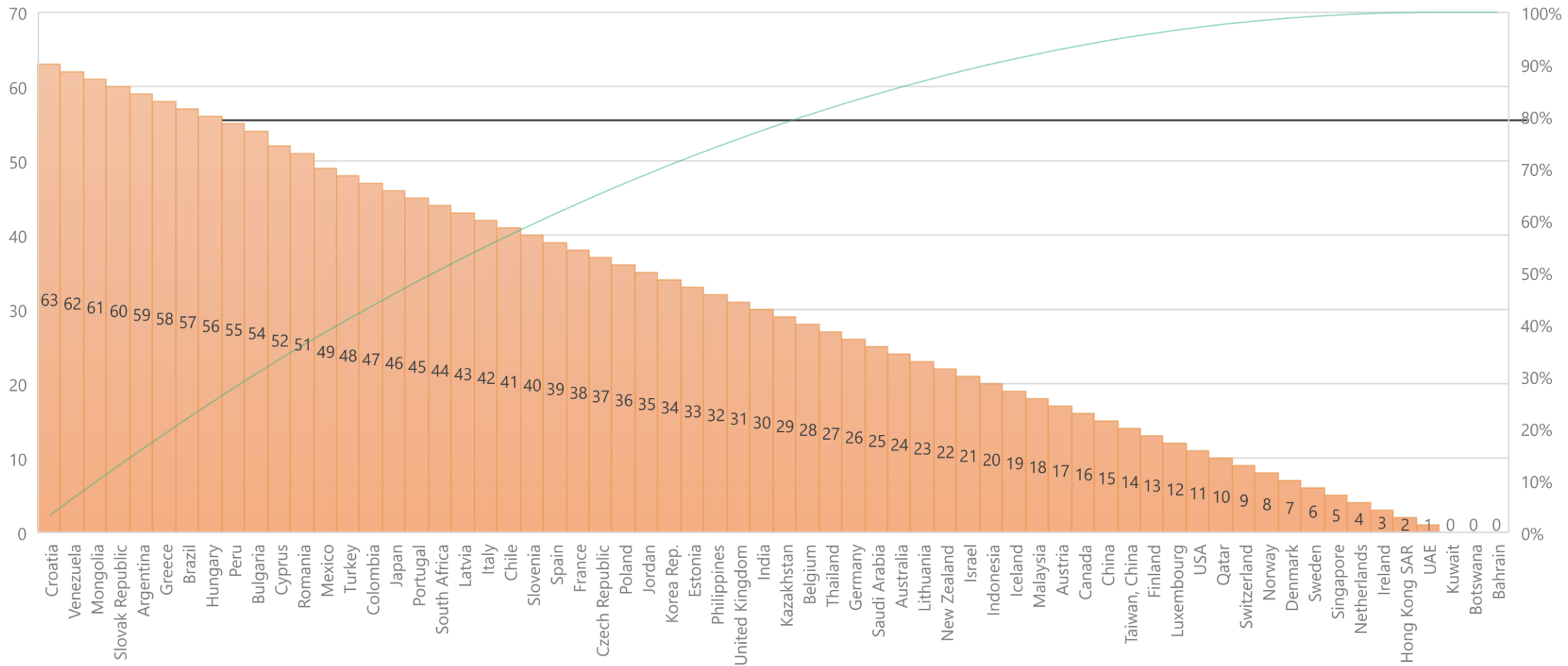

Government Efficiency

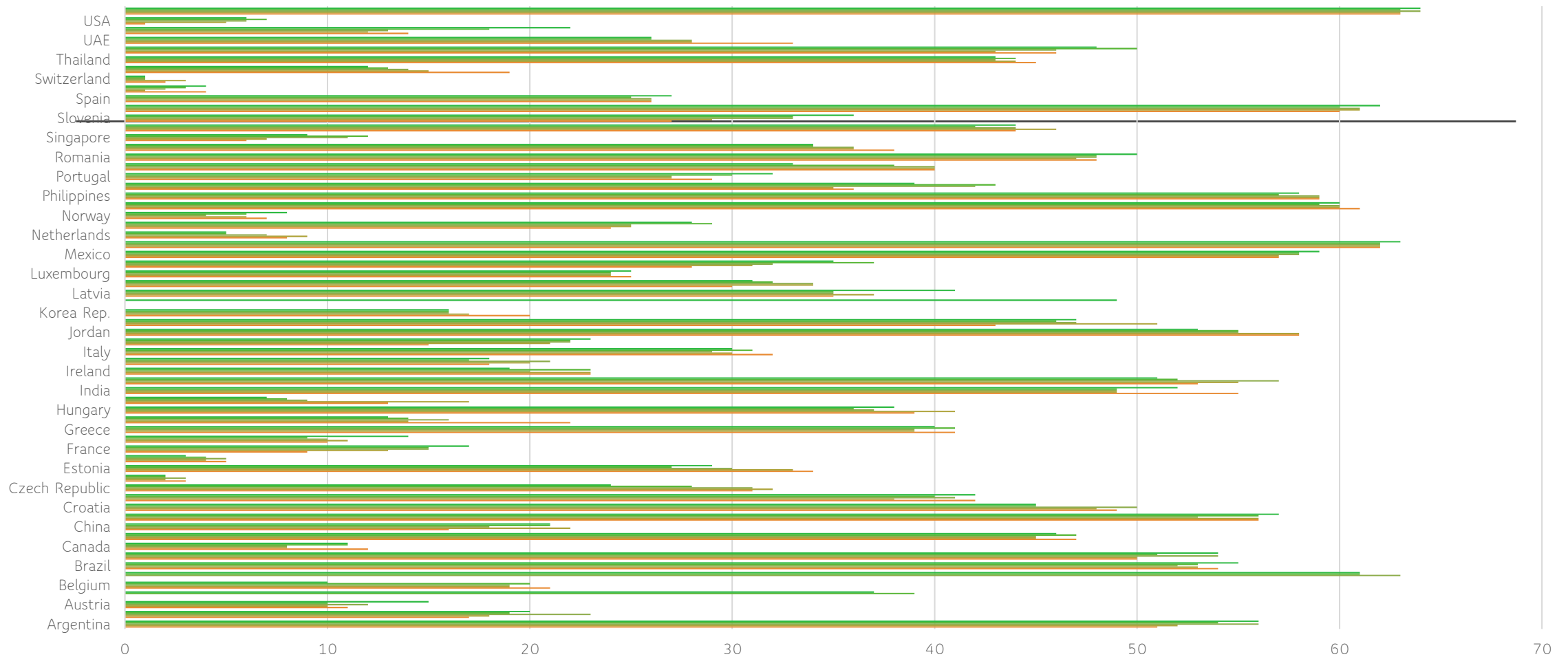

Eficiență guvernamentală

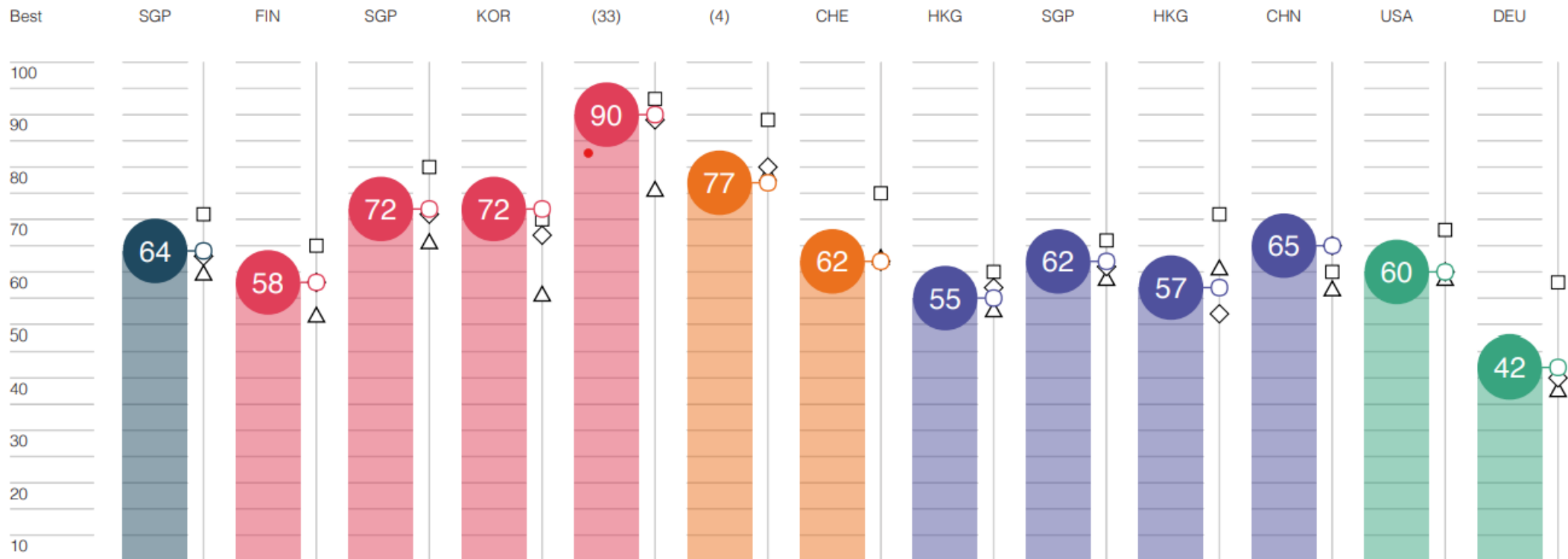
BUSINESS PERFORMANCE

Infrastructure, 2019-2023

ROMANIA

Competitivitatea Romaniei

Sursa: http://www3.weforum.org/docs/WEF_TheGlobalCompetitivenessReport2019.pdf

Romania

51st/141

Index Component	Value	Score *	Rank/141	Best Performer
 1st pillar: Institutions 0–100	-	58.1 ↓	52	Finland
Security 0–100 	-	81.5 ↓	45	Finland
1.01 Organized crime 1–7 (best)	4.8	63.4 ↓	61	Finland
1.02 Homicide rate per 100,000 pop.	1.5	96.6 ↓	51	Multiple (14)
1.03 Terrorism incidence 0 (very high) -100 (no incidence)	100.0	100.0 =	1	Multiple (25)
1.04 Reliability of police services 1–7 (best)	5.0	65.9 ↑	47	Finland
Social capital 0–100	-	48.7 ↓	85	New Zealand
1.05 Social capital 0–100 (best)	48.7	48.7 ↓	77	New Zealand
Checks and balances 0–100	-	57.2 ↑	38	Finland
1.06 Budget transparency 0–100 (best)	75	75.0	9	Multiple (2)
1.07 Judicial independence 1–7 (best)	4.0	50.0 ↓	62	Finland
1.08 Efficiency of legal framework in challenging regulations 1–7 (best)	2.8	29.5 ↓	106	Finland
1.09 Freedom of the press 0–100 (worst)	25.7	74.3 ↓	41	Norway
Public-sector performance 0–100	-	50.9 ↑	70	Singapore
1.10 Burden of government regulation 1–7 (best)	3.0	33.3 ↑	102	Singapore
1.11 Efficiency of legal framework in settling disputes 1–7 (best)	3.9	48.7 ↓	64	Singapore
1.12 E-Participation 0–1 (best)	0.71	70.8 =	66	Multiple (3)
Transparency 0–100	-	47.0 ↓	55	Denmark
1.13 Incidence of corruption 0–100 (best)	47.0	47.0 ↓	55	Denmark
Property rights 0–100	-	59.6 ↓	54	Finland
1.14 Property rights 1–7 (best)	4.6	60.7 ↓	54	Finland
1.15 Intellectual property protection 1–7 (best)	4.7	61.5 ↓	43	Finland

Corporate governance 0–100	-	61.1 ↓	66
1.17 Strength of auditing and accounting standards 1–7 (best)	4.8	63.4 ↓	65
1.18 Conflict of interest regulation 0–10 (best)	6.0	60.0 =	53
1.19 Shareholder governance 0–10 (best)	6.0	60.0 =	64
Future orientation of government 0–100	-	58.5	57
1.20 Government ensuring policy stability 1–7 (best)	2.8	30.5	126
1.21 Government's responsiveness to change 1–7 (best)	3.0	33.5	108
1.22 Legal framework's adaptability to digital business models 1–7 (best)	4.1	51.4	40
1.23 Government long-term vision 1–7 (best)	3.0	32.9	113
1.24 Energy efficiency regulation 0–100 (best)	85.4	85.4	4
1.25 Renewable energy regulation 0–100 (best)	68.3	68.3	32
1.26 Environment-related treaties in force count (out of 29)	25	86.2	26
 2nd pillar: Infrastructure 0–100	-	71.7 ↑	55
Transport infrastructure 0–100	-	54.4 ↑	61
2.01 Road connectivity 0–100 (best)	79.3	79.3 ↑	55
2.02 Quality of road infrastructure 1–7 (best)	3.0	32.6 ↓	119
2.03 Railroad density km/1,000 km ²	46.8	100.0 =	19
2.04 Efficiency of train services 1–7 (best)	2.8	30.3 ↓	76
2.05 Airport connectivity score	59,903.7	54.5 =	57
2.06 Efficiency of air transport services 1–7 (best)	4.6	59.7 ↓	71
2.07 Liner shipping connectivity 0–100 (best)	29.8	29.8 ↑	58
2.08 Efficiency of seaport services 1–7 (best)	3.9	49.1 ↑	76
Utility infrastructure 0–100	-	89.0 ↓	55
2.09 Electricity access % of population	100.0	100.0 =	2
2.10 Electricity supply quality % of output	11.9	91.8 ↑	76
2.11 Exposure to unsafe drinking water % of population	8.5	93.4 ↓	52

Competitiveness indicators

Competitiveness indicators

Index Component	Value	Score *	Rank/141	
 3rd pillar: ICT adoption 0–100	-	72.0 ↑	32	
3.01 Mobile-cellular telephone subscriptions per 100 pop.	116.2	96.9 ↑	71	
3.02 Mobile-broadband subscriptions per 100 pop.	88.0	N/Appl.	48	Units
3.03 Fixed-broadband Internet subscriptions per 100 pop.	26.1	52.1 ↑	42	
3.04 Fibre internet subscriptions per 100 pop.	13.2	N/Appl.	21	
3.05 Internet users % of adult population	70.7	70.7 ↑	65	
 4th pillar: Macroeconomic stability 0–100	-	89.7 ↑	56	
4.01 Inflation %	3.0	100.0 ↑	1	
4.02 Debt dynamics 0–100 (best)	79.3	79.3 ↓	59	
 5th pillar: Health 0–100	-	77.2 ↓	83	
5.01 Healthy life expectancy years	64.7	77.2 ↓	82	
 6th pillar: Skills 0–100	-	62.5 ↑	72	
Current workforce 0–100	-	59.1 ↑	63	
6.01 Mean years of schooling years	11.0	73.2 ↓	46	
Skills of current workforce 0–100	-	44.9 ↑	106	
6.02 Extent of staff training 1–7 (best)	3.7	44.8 ↑	98	
6.03 Quality of vocational training 1–7 (best)	3.5	42.2 ↓	111	
6.04 Skillset of graduates 1–7 (best)	3.5	41.9 ↑	113	
6.05 Digital skills among active population 1–7 (best)	4.5	58.2 ↑	53	
6.06 Ease of finding skilled employees 1–7 (best)	3.3	37.5 ↑	133	
Future workforce 0–100	-	65.9 ↑	82	
6.07 School life expectancy years	14.3	79.2 ↓	69	
Skills of future workforce 0–100	-	52.6 ↑	89	
6.08 Critical thinking in teaching 1–7 (best)	2.7	28.5 ↑	125	
6.09 Pupil-to-teacher ratio in primary education ratio	19.3	76.7 =	73	

7.04 Prevalence of non-tariff barriers 1–7 (best)	4.8	62.6 ↑	37	Singapore
7.05 Trade tariffs %	1.12	92.5 ↑	7	Hong Kong SAR
7.06 Complexity of tariffs 1–7 (best)	2.9	31.6 ↓	113	Hong Kong SAR
7.07 Border clearance efficiency 1–5 (best)	2.6	39.5 =	80	Germany
 8th pillar: Labour market 0–100	-	61.6 ↑	57	Singapore
Flexibility 0–100	-	63.3 ↓	33	Singapore
8.01 Redundancy costs weeks of salary	4.0	100.0 =	8	Multiple (8)
8.02 Hiring and firing practices 1–7 (best)	4.4	56.2 ↓	30	Hong Kong SAR
8.03 Cooperation in labour-employer relations 1–7 (best)	4.3	54.7 ↓	89	Singapore
8.04 Flexibility of wage determination 1–7 (best)	5.2	69.3 ↓	56	Estonia
8.05 Active labour market policies 1–7 (best)	3.7	45.4 ↓	59	Switzerland
8.06 Workers' rights 0-100 (best)	73.0	73.0 ↑	57	Multiple (2)
8.07 Ease of hiring foreign labour 1–7 (best)	4.9	64.8 ↓	14	Albania
8.08 Internal labour mobility 1–7 (best)	3.6	42.7 ↑	125	United States

9.03	Venture capital availability 1–7 (best)	2.6	27.5 ↑	104	United States
9.04	Market capitalization % GDP	19.6	19.6 ↑	82	Multiple (15)
9.05	Insurance premium volume to GDP	n/a	38.0 ↑	n/a	Multiple (17)
Stability 0–100		-	88.4 ↑	67	Finland
9.06	Soundness of banks 1–7 (best)	4.9	65.7 ↑	75	Finland
9.07	Non-performing loans % of gross total loans	6.4	88.1 ↑	82	Multiple (3)
9.08	Credit gap %	-9.6	100.0 =	1	Multiple (98)
9.09	Banks' regulatory capital ratio % of total risk-weighted assets	19.6	100.0 =	36	Multiple (74)
	10th pillar: Market size 0–100	-	65.2 ↑	41	China
10.01	Gross domestic product PPP \$ billions	459	N/Appl.	40	China
10.02	Imports of goods and services % GDP	47.8	N/Appl.	61	Hong Kong SAR
	11th pillar: Business dynamism 0–100	-	59.7 ↓	72	United States
Administrative requirements 0–100		-	71.2 ↓	66	United States
11.01	Cost of starting a business % of GNI per capita	0.4	99.8 =	9	Multiple (2)

 12th pillar: Innovation capability 0–100	-	42.3 ↑	55	Germany
Interaction and diversity 0–100	-	42.7 ↑	56	Singapore
12.01 Diversity of workforce 1–7 (best)	5.3	70.9 ↑	18	Singapore
12.02 State of cluster development 1–7 (best)	3.3	38.2 ↑	109	Italy
12.03 International co-inventions per million pop.	0.99	21.1 ↑	48	Multiple (5)
12.04 Multi-stakeholder collaboration 1–7 (best)	3.4	40.4 ↑	98	Israel
Research and development 0–100	-	34.8 ↑	53	Japan
12.05 Scientific publications score	227.7	80.5 ↑	51	Multiple (9)
12.06 Patent applications per million pop.	3.58	27.9 ↑	49	Multiple (8)
12.07 R&D expenditures % GDP	0.5	16.1 ↓	65	Multiple (7)
12.08 Research institutions prominence 0–100 (best)	0.05	14.9 ↑	36	Multiple (7)
Commercialization 0–100	-	56.7 ↑	66	Luxembourg
12.09 Buyer sophistication 1–7 (best)	3.1	34.5 ↑	108	Korea, Rep.
12.10 Trademark applications per million pop.	1,512.91	78.8 ↑	47	Multiple (7)

Romania

România se află printre cele 20 de economii aflate în tranziție între al doilea și al treilea stadiu de dezvoltare economică, dinspre economia bazată pe eficiență spre cea bazată spre inovare. În aceeași grupă valorică regăsim și alte șase state din UE – Croația, Ungaria, Letonia, Lituania, Polonia și Slovacia.

productivitatea economiei este afectată de **situația îngrijorătoare a sectoarelor din domeniul sănătății și educației + rigidității instituționale și + infrastructurii precare.**

eficiența economică este susținută cu prioritate de **mărimea pieței și de disponibilitatea tehnologică.**

cele mai **modeste locuri și scoruri sunt obținute pentru inovare** (sofisticarea afacerilor și inovarea).

NU se investește în cercetare și inovare, în dezvoltarea unui mediu de afaceri complex, capabil să producă bunuri cu valoare adăugată ridicată.

Aspecte structurale critice în rapoartele globale ale competitivității.

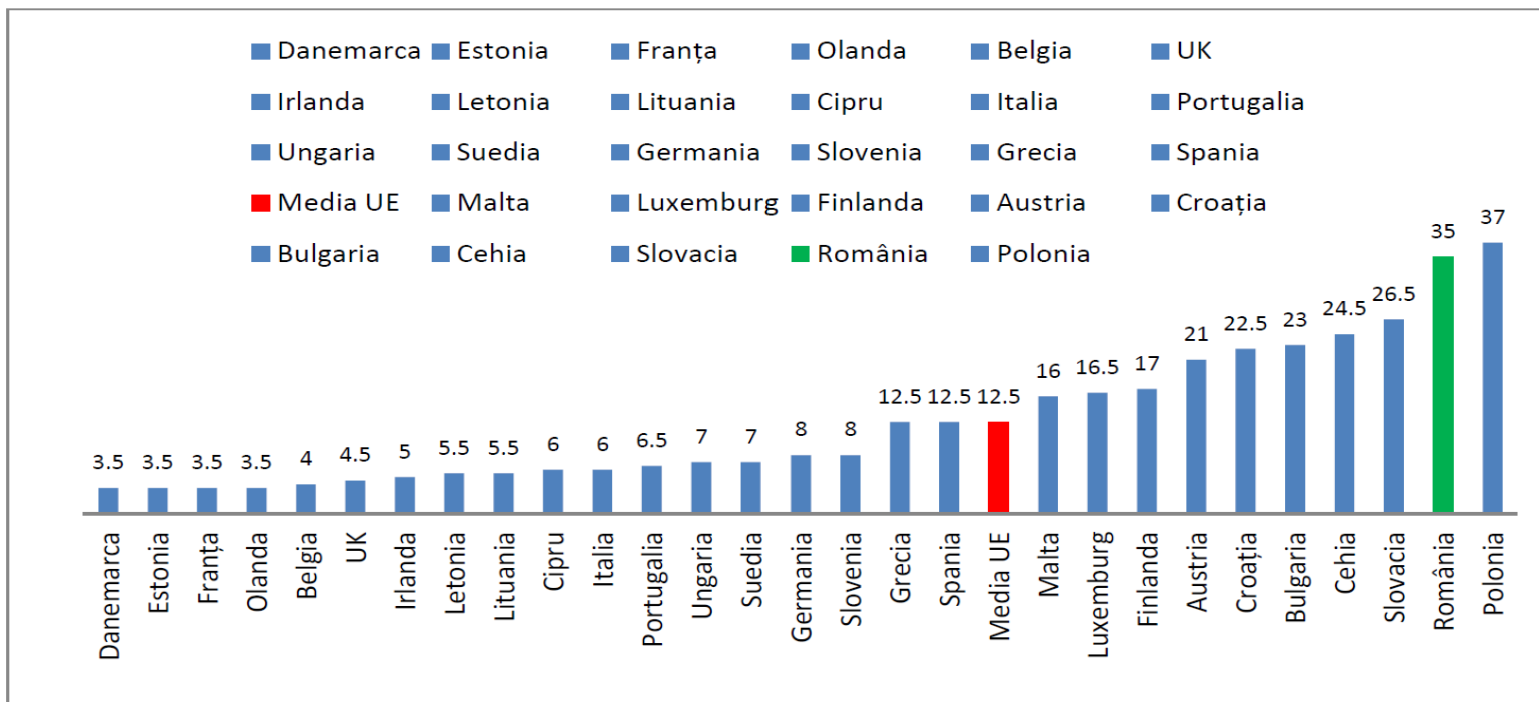
Din 137 țări analizate, România se află la coada clasamentelor mondiale în Raportul Global al Competitivității, pe locurile:

- 133 la *achiziția guvernului de noi tehnologii*;
- 132 la *capacitatea de a reține resursa umană talentată în țară*;
- 131 la *capacitatea de a atrage resursa umană talentată în țară*;
- 131 la *eficiența cadrului legal în formularea reglementărilor*;
- 129 la *disponibilitatea de a delega autoritatea*;
- 128 la *controlul distribuției interne*;
- 126 la *efectele taxării asupra stimulentei de a munci*;
- 126 la *disponibilitatea capitalurilor de risc*.

Din 140 țări analizate, România se află la coada clasamentelor mondiale în Raportul Global al Competitivității, pe locurile

- ❑ 135 la *mobilitatea forței de muncă interne*;
- ❑ 133 la *ușurința de a găsi angajați cu abilitățile necesare*;
- ❑ 131 la *abilitățile absolvenților*;
- ❑ 129 la *cultivarea gândirii critice*;
- ❑ 125 la *atitudinile privind asumarea de riscuri în afaceri*;
- ❑ 120 la *trainingurile personalului*;
- ❑ 119 la *dezvoltarea clusterelor*;
- ❑ 116 la *gradul de sofisticare al cumpărătorului*.

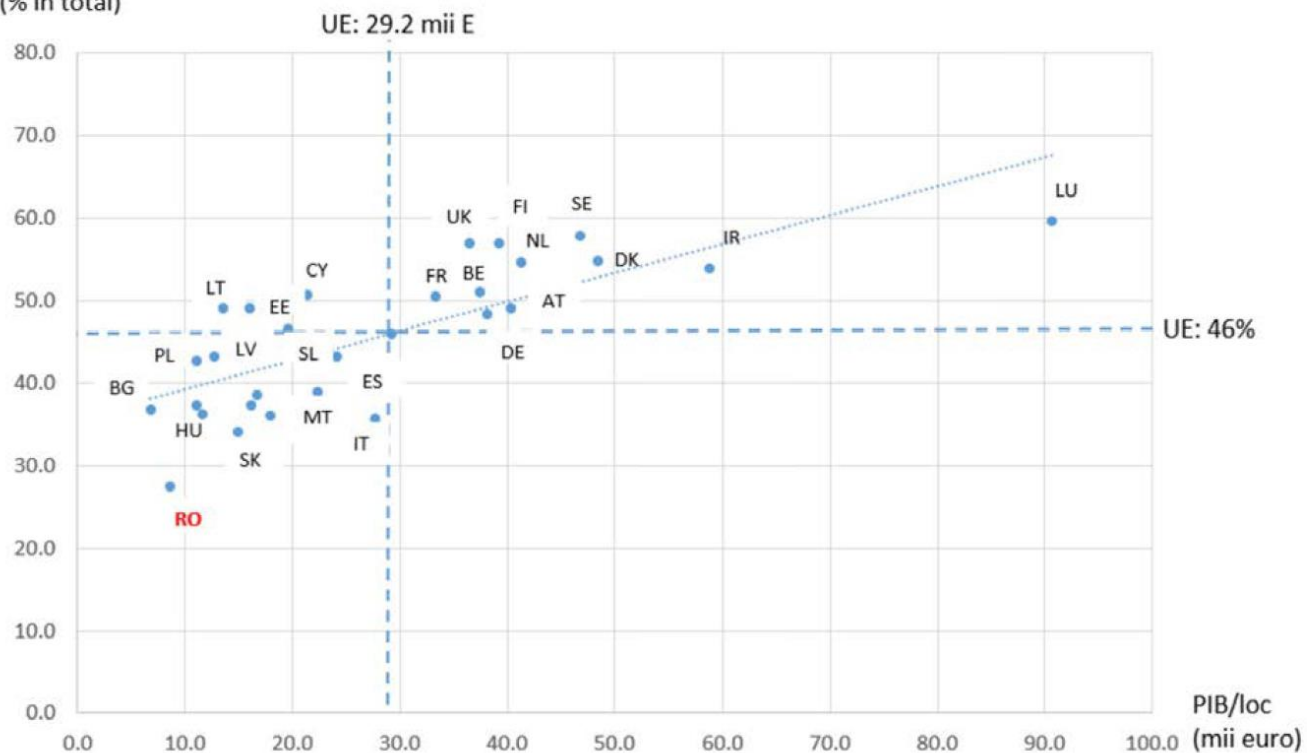
Timpul necesar pentru a începe o afacere în UE (număr de zile calendaristice)

În anul 2008, România era pe locul 48 în lume, iar 10 ani mai târziu, în 2018, a coborât 4 poziții, până pe 52. În același interval de timp, state din Europa Centrală și de Est au urcat foarte mult, peste 20 de poziții: Polonia de pe locul 74 în 2008 pe locul 33 în 2018, Cehia de pe locul 56 în 2008 pe locul 35 în 2018, ambele aflându-se în urma României acum 10 ani.

Sursa: Doing Business, 2019.

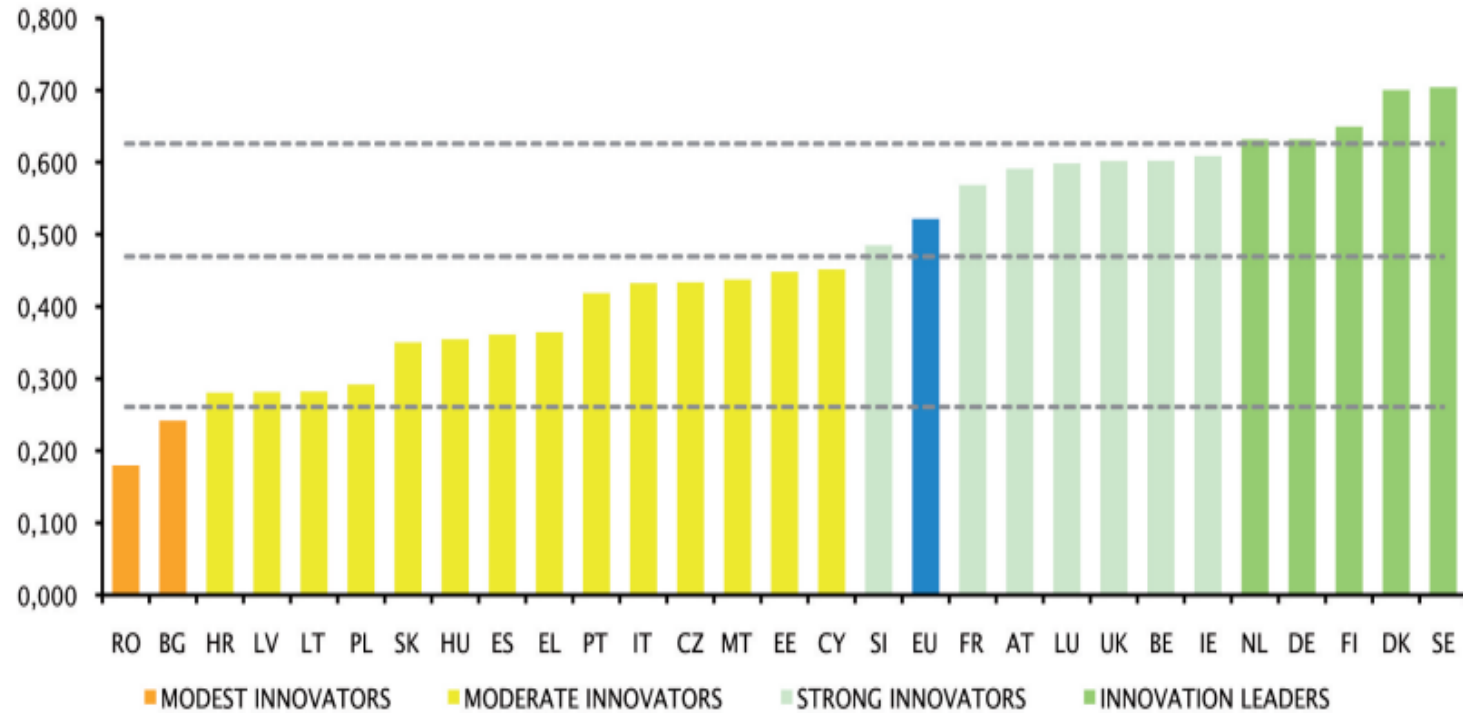
Cu cât resursa umană angajată în știință și tehnologie are o pondere mai mare, cu atât PIB/loc. este mai ridicat

Angajați în S&T
(% în total)

România este pe ultimul loc în UE la ponderea resursei umane angajate în știință și tehnologie

cu 27% (adică 1 din 4 angajați), față de media europeană de 46% (aproape 1 din 2 angajați), indică ultimele date oficiale ale Eurostat, 2018.

România este cea mai modestă economie inovatoare atât din UE, cât și dintre țările balcanice, cu o capacitate de inovare de doar 31.1% din media UE (date nedisponibile pentru Albania, Bosnia și Herzegovina și Muntenegru). La polul opus, Suedia are o capacitate de inovare de 140.8% din media UE. Slovenia este cea mai bine clasată țară balcanică, cu 92.2%.

Sursa: Doing Business, 2019

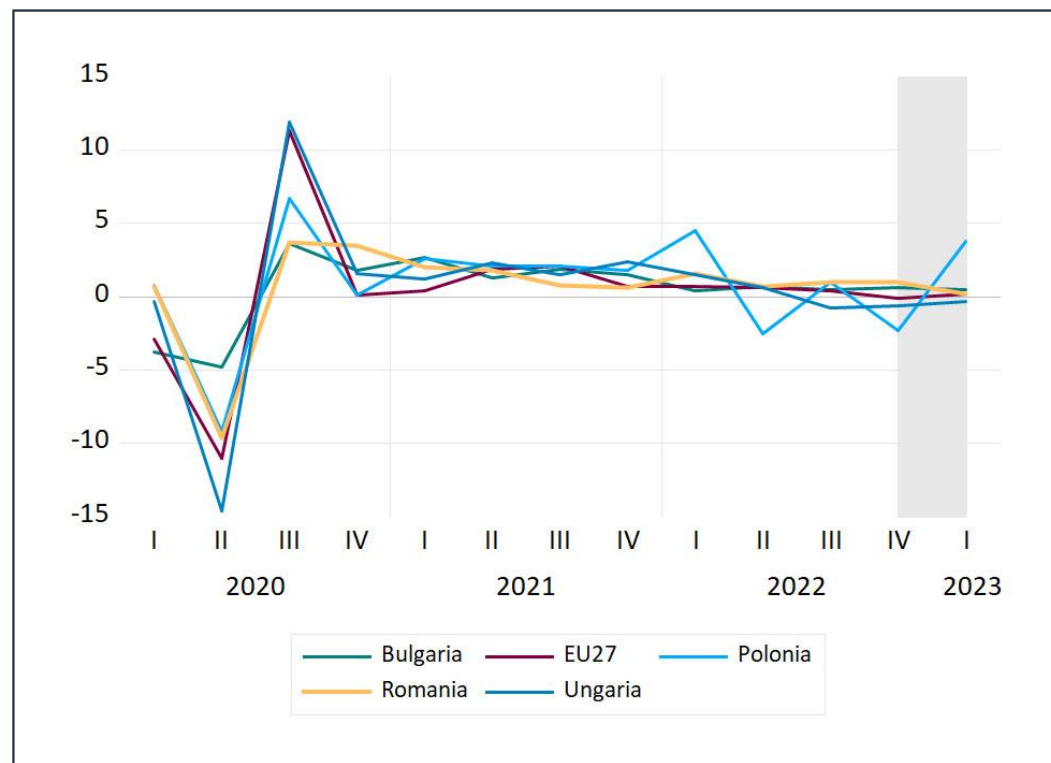
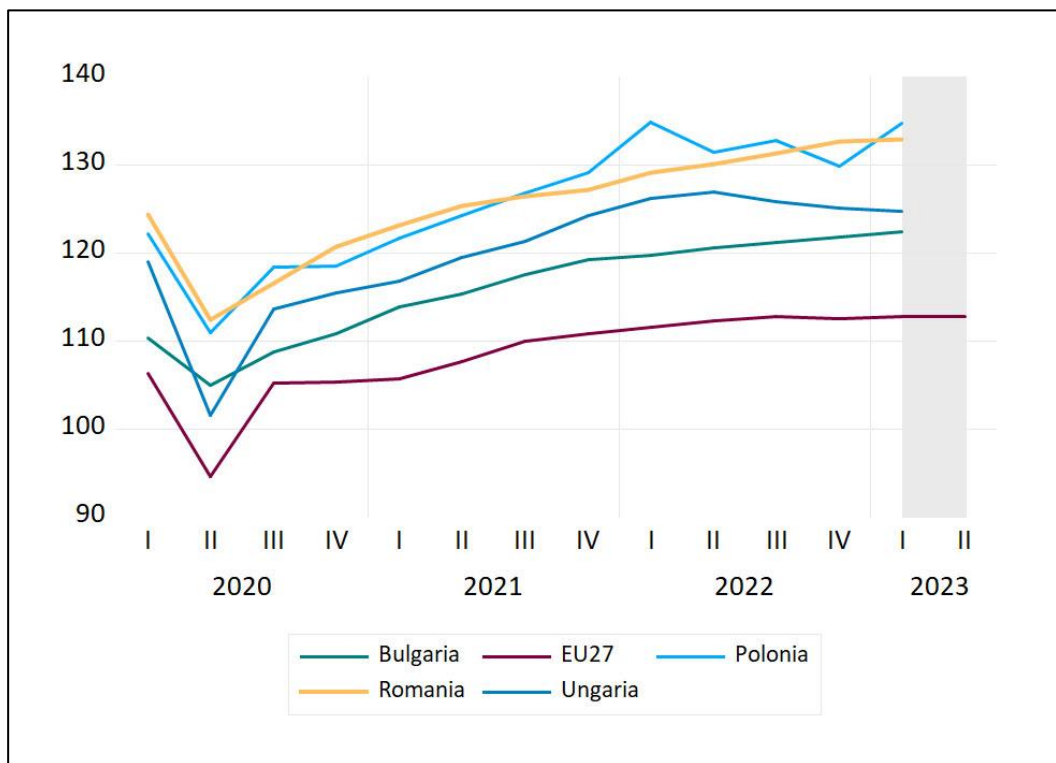
2

**CONTEXTUL
MACROECONOMIC ȘI
IMPORTANTA EXISTENȚEI
UNUI CLIMAT STABIL**

		T1	T2	T3	T4	An
- în % față de perioada corespunzătoare din anul precedent -						
Serie brută	2021	99,7	115,4	106,7	102,4	105,8
	2022	106,3	105,0	103,7	104,5	104,7
	2023	102,4	101,1	-	-	-
Serie ajustată sezonier	2021	99,0	111,5	108,4	105,4	-
	2022	104,9	104,1	103,7	104,0	-
	2023	102,9	102,7	-	-	-
- în % față de trimestrul precedent -						
Serie ajustată sezonier	2021	102,0	101,8	100,8	100,6	-
	2022	101,6	101,0	100,4	100,9	-
	2023	100,5	100,9	-	-	-

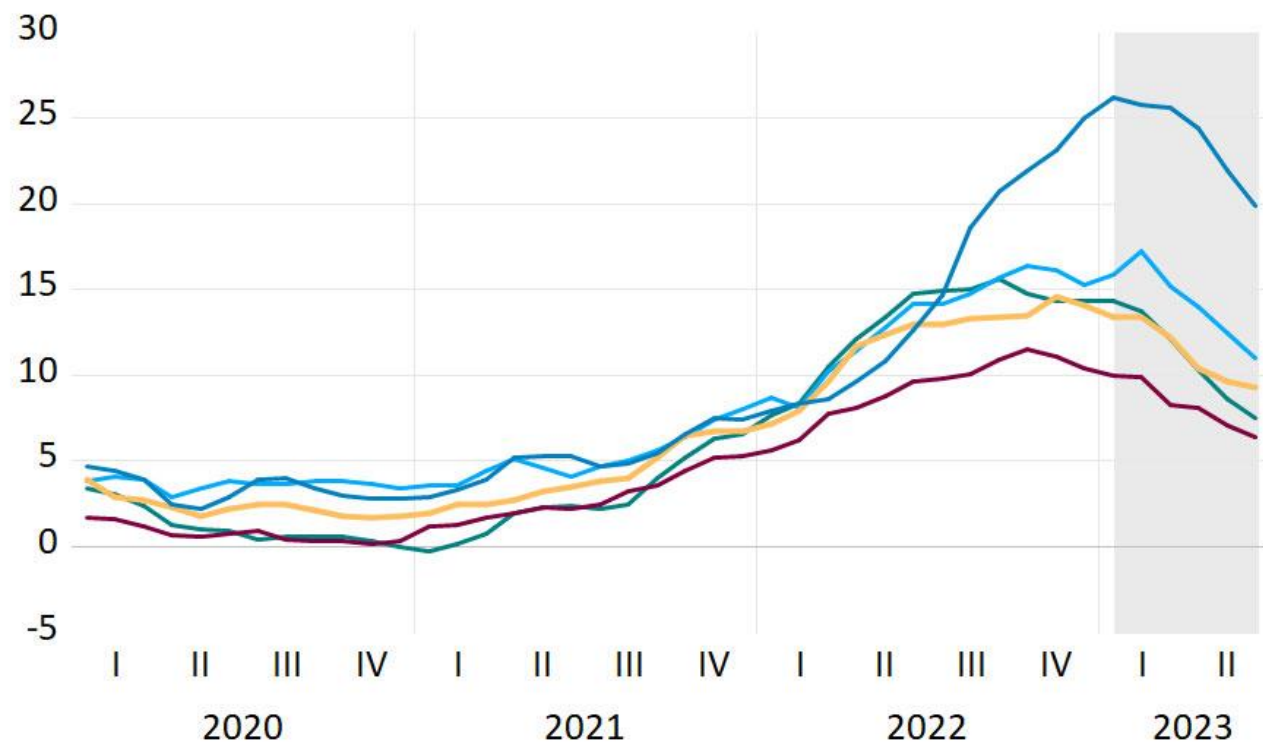
Contextul macroeconomic și stabilitate

Date INS, 2023

Crestere economica trimestriala (nivel indice 2015-100 (stanga), ca modificare procentuală față de perioada anterioară (dreapta)

Sursa: Autoritatea de supraveghere financiară (2023), Raport privind stabilitatea piețelor financiare, Nr.1/2023. Detalii la adresa: <http://www.asfromania.ro>

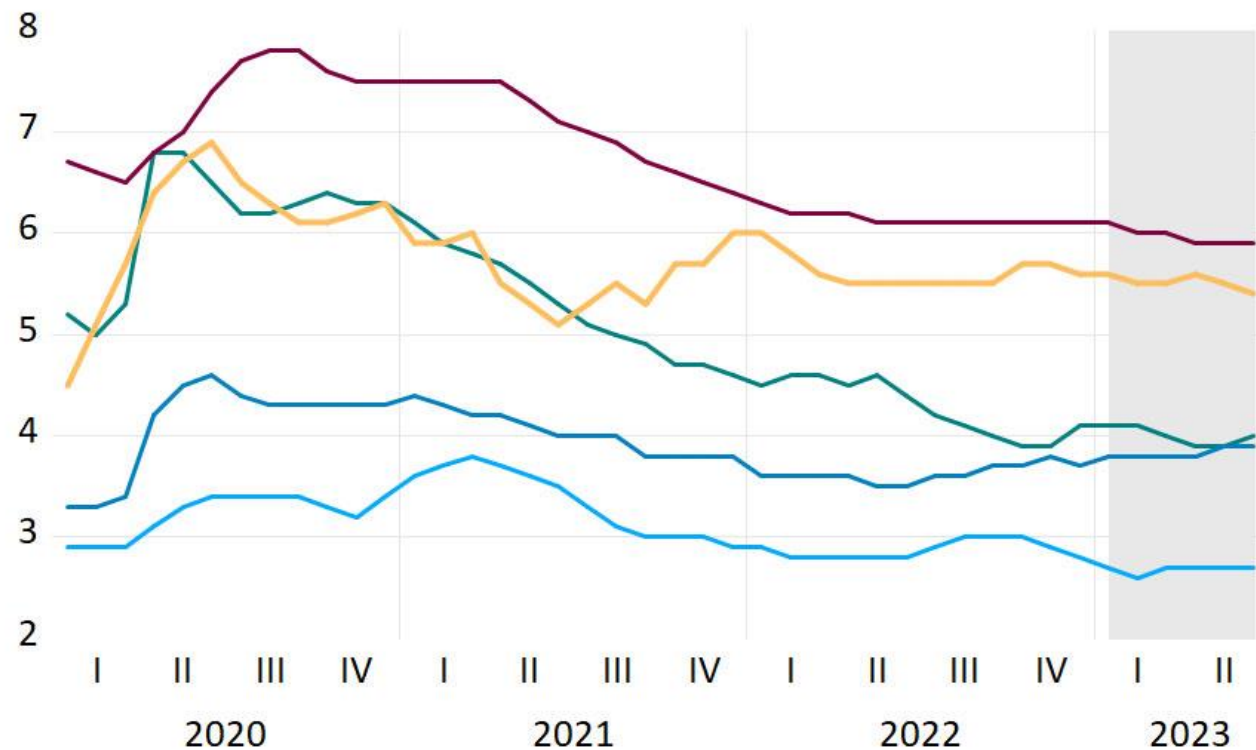

Rata inflației (2020-2023)

Date Eurostat, 2023

Sursa: Autoritatea de supraveghere financiară (2023), Raport privind stabilitatea piețelor financiare, Nr.1/2023. Detalii la adresa:

<http://www.asfromania.ro>

— Bulgaria — EU27 — Polonia
— Romania — Ungaria

Rata lunară a somajului.

Date Eurostat (2023)
 Sursa: Autoritatea de supraveghere financiară (2023), Raport privind
 stabilitatea piețelor financiare, Nr.1/2023. Detalii la adresa:
<http://www.asfromania.ro>

Stabilitate financiară la nivel UE

Riscurile pe termen scurt

1. deteriorarea perspectivei macroeconomice, coroborată cu înăsprirea condițiilor de finanțare, care au accentuat tensiunile pentru societățile nefinanciare și gospodăriile din UE;

2. riscurile care decurg dintr-o scădere bruscă a prețurilor activelor care ar putea declanșa pierderi mari marcate la piață și pot amplifica volatilitatea pieței și scăderea lichidității;

3. riscurile la adresa calității activelor și a perspectivei de rentabilitate ale instituțiilor de credit.

Sursa: Autoritatea de supraveghere financiară (2023), Raport privind stabilitatea piețelor financiare, Nr.1/2023. Detalii la adresa: <http://www.asfromania.ro>

Riscuri și vulnerabilități în intermedierea financiară

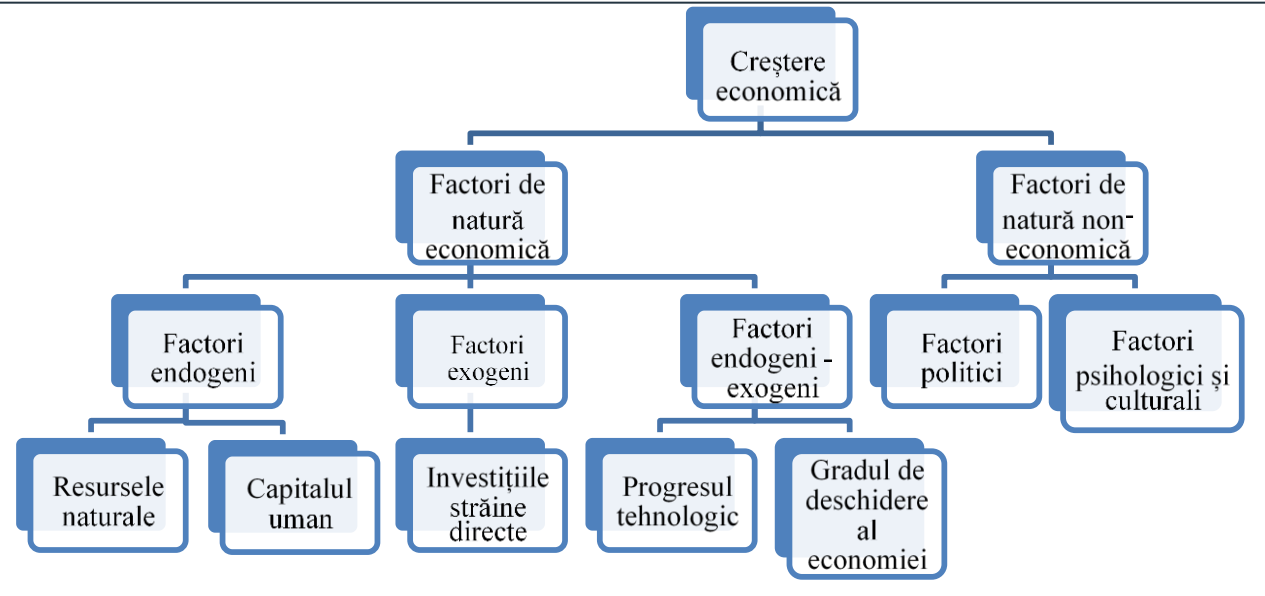
Perspectivele economice pentru 2023 pentru sectorul financiar nebanca din UE rămân dificile, pe fondul creșterii ratelor și al incertitudinii economice			
Riscuri	Economia și riscul de credit	Scăderi dezordonate ale prețurilor activelor	Lichiditatea pieței
	Deteriorarea perspectivelor macroeconomice și creșterea probabilității de recesiune; costuri de finanțare mai mari și creșterea preconizată a numărului de neplăți legate de înăsprirea condițiilor financiare.	Scăderi suplimentare ale prețurilor din cauza înăsprirea condițiilor financiare, a creșterii corelației dintre clasele de active	Tensiuni de lichiditate pe anumite segmente de piață, alături de lipsa de garanții, ceea ce duce la creșterea volatilității prețurilor
Vulnerabilități structurale în sectorul financiar nebanca din UE			
Vulnerabilități	Necorelarea lichidităților	Utilizarea efectului de levier	Interconectare
	Nepotrivire între condițiile de retragere a investitorilor și posibilitatea de a lichida activele fără reduceri mari de preț	Efectul de levier poate amplifica presiunea de vânzare în urma scăderii pieței (de exemplu, prin apeluri în marjă, garanții, convenții și reducerea efectului de levier); apelurile în marjă și în garanție pot genera tensiuni de lichiditate.	Interconectarea și riscul de contagiune între sectoare și în cadrul sectorului financiar nebanca, inclusiv legăturile interne și transfrontaliere.

Sursa: Autoritatea de supraveghere financiară (2023), Raport privind stabilitatea piețelor financiare, Nr.1/2023. Detalii la adresa: <http://www.asfromania.ro>

3

INSTITUȚII ȘI CREȘTERE: CLASICI, NEOCLASICI ȘI TEORIA INSTITUȚIONALISTĂ

Factori determinanți ai creșterii economice

Perioada clasică:

Capitalul tehnic, pe lângă mașini și utilaje este produsul muncii oamenilor; așadar încorporează și inteligența sau materia cenușie, ca să uzăm de cuvintele lui Smith;

Capital uman : "capacitățile dobândite și folositoare ale tuturor locuitorilor sau membrilor societății" (Smith, 1962, p.188).

Avuția națiunilor este circumscrisă unui proces de **cooperare umană**, ce se bazează pe **diviziunea specializată și productivă a muncii**, un proces care nu se desfășoară oricum ci sub guvernarea unui cadru adecvat de reguli, pe care statul este responsabil să le instituie, să le adapteze constant la noile realități ale vremii și să le pună în aplicare.

- **acumularea de capital, progresul tehnologic și specializarea forței de muncă sunt considerate ca fiind principale surse generatoare de creștere economică.**

Thomas Malthus, David Ricardo și John Stuart Mill au împărtășit o parte din ideile cuprinse în “*Avuția Națiunilor*” în principal legat de rolul și locul formei de proprietate în creșterea economică și au agreeat ideea conform căreia beneficiul privat derivă din urmărirea interesului privat care îi ghidează pe indivizi în deciziile și activitățile lor, concept pe care Adam Smith îl numește “*mână invizibilă*” .

„cea de-a treia și ultima dintre îndatoririle suveranului sau ale statului este aceea de a ridica și întreține acele instituții și acele lucrări publice care, deși pot fi avantajoase în cel mai înalt grad pentru societate, sunt, totuși, de o așa natură, încât profiturile n-ar putea nicicând să recompenseze cheltuiala, dacă ar fi făcută de o persoană sau de un număr mic de indivizi și pe care, prin urmare, nu ne așteptăm să le ridice sau să le mențină un individ sau un număr mic de oameni”

(Smith, 2011, p. 363).

Contribuția Școlii Neoclasice

Uzând de puncte de vedere conceptuale și metodologice diferite, neoclasici precum Solow (1956) și Nelson și Phelps (1966) ne-au oferit diverse surse ce stau la baza creșterii economice:

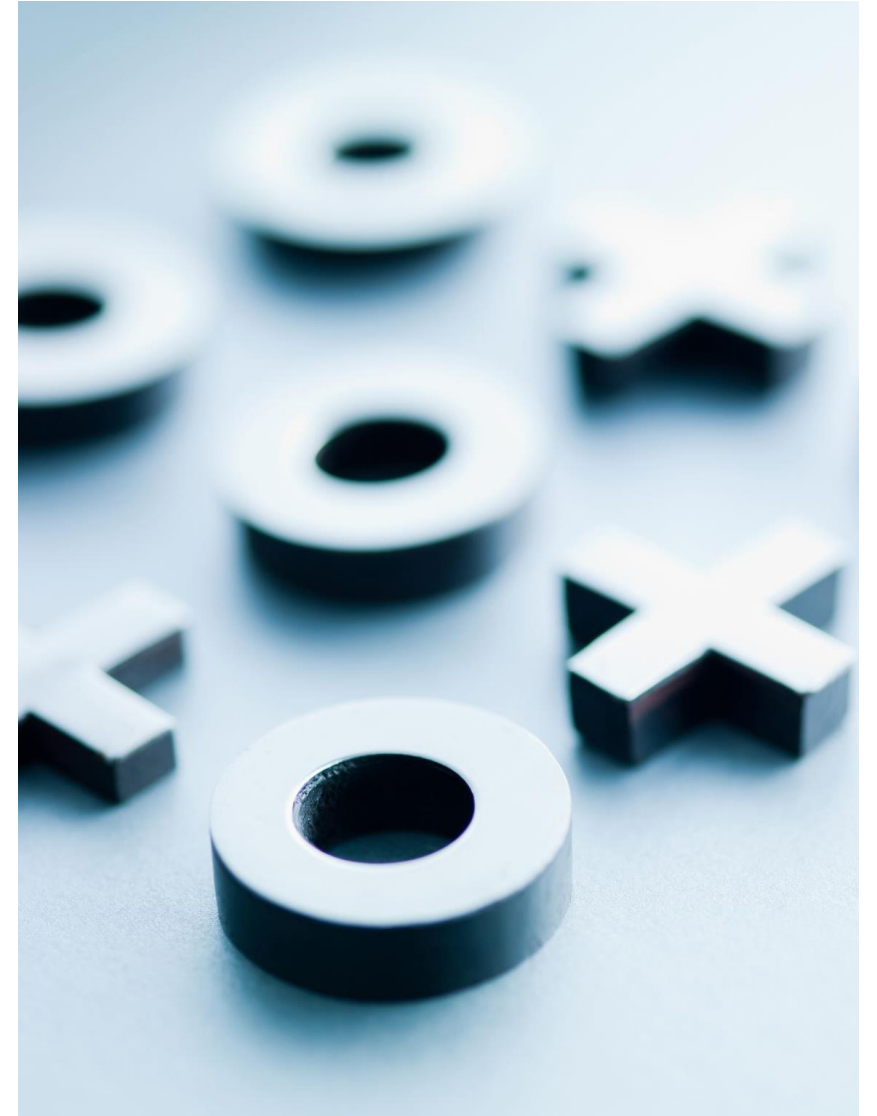
- *creșterea ratei economisirii și sporirea investițiilor sunt determinante majore asupra procesului de creștere și dezvoltare economică;*
- *capitalul uman, abordat din prisma stocului de abilități productive și a cunoașterii deținute de indivizi, contribuie la creșterea și dezvoltarea economică;*
- *nivelul progresului tehnologic influențează nivelul producției și creșterea economică de-a lungul unei perioade de timp.*

Modelul de creștere Solow-Swan

Modelul de creștere Solow-Swan ne arată de fapt cum creșterea ratei economisirii, creșterea populației și progresul tehnologic **influențează creșterea economică pe parcursul unui anumit interval temporal.**

Premisele folosite în model sunt:

- economia este perfect concurențială;
- există doi factori de producție perfect substituibili (munca L și capitalul K – în analiza inițială nu apare progresul tehnic);
- mobilitatea perfectă a factorilor de producție;
- ocuparea deplină în utilizarea resurselor (Socol, 2009).

- **progresul tehnologic**, alături de factorii de producție standard **sunt ingredientele principale în analiza procesului de creștere economică.**
- modelul de creștere enunțat de Solow **ne oferă un răspuns la una dintre întrebările centrale ale economiei creșterii și dezvoltării economice:** de ce disparitățile de venit și dezvoltare dintre țări sunt majore și persistente.

Așadar, aflăm de la Solow că:

- atât gradul de economisire cât și nivelul investițiilor sunt factori determinați ce influențează nivelul de bunăstare al indivizilor. Un **nivel de economisire intern scăzut și o dependență crescută de intrările de capitaluri din străinătate în finanțarea investițiilor** reprezintă un obstacol major în procesul de creștere și dezvoltare economică și, în același timp și o vulnerabilitate reală în contextul unor crize/turbulențe pe piețele financiare internaționale (Dumitru și alții, 2011).
- **țările cu un nivel scăzut al dezvoltării, care înregistrează un nivel al înzestrării cu capital mai redus** decât nivelul optim al capitalului în starea staționară, **trebuie să obțină o rată de economisire mai ridicată.** Principalele metode pentru realizarea acestui lucru presupun fie o diminuarea cheltuielilor publice și creșterea veniturilor (economii ale entităților publice), fie/sau diminuarea taxelor și impozitelor, încurajând astfel indivizii să economisească (economii ale menajelor).
- **țările mai puțin dezvoltate trebuie să aloce mai mult în investiții în infrastructură și capital uman** (Dumitru și alții, 2011).
- în țările sărace punctul de echilibru este diferit decât în cele bogate, datorită nivelului inițial de înzestrare cu capital, al ratei de economisire, al tehnologiei și al ratei de creștere a populației;
- în țările bogate ratele de economisire cresc invers proporțional față de ratele de creștere a populației.

Factorii creșterii economice: matricea instituțională

North definește instituțiile ca *reguli ale jocului în societate, așadar acel set de constrângeri create de oameni pentru a modela interacțiunile umane* (North, 2003, p.11).

Constrângerile pot îmbrăca două forme: *neoficiale*

a) *extensii, elaborări sau modificări ale regulilor oficiale*, care deși recunoscute și împământenite în contextul interacțiunii repetate dintre participanții la joc, nu au fost niciodată transformate în reguli oficiale;

b) *norme de comportament sancționabile din punct de vedere social* – reprezintă acele constrângeri nescrise, care deși nu sunt impuse prin legislație, dictează alegerea prin raportarea la normele sociale existente în comunitate;

c) *standarde de conduită autoimpuse*, care încearcă să coordoneze interacțiunile umane repetate – e.g. renunțarea la venit în favoarea unei alte valori din funcția de utilitate, dar care capătă sens numai în cadrul constrângerilor neoficiale (North, 2003, p.41).

Cel de-al doilea tip de constrângeri sunt cele *oficiale*.

Acestea sunt reguli politice, drepturi de proprietate și contractele, a căror funcție principală este de a promova sau facilita schimbul, fie el politic sau economic.

Chiar dacă constrângerile oficiale au un caracter de obligativitate, ele pot suplimenta și chiar mării eficiența celor neoficiale.

„În lumea modernă occidentală ne gândim la viață și la economie ca fiind guvernante de legi oficiale și de drepturi de proprietate. Cu toate acestea, regulile oficiale, chiar și în cele mai dezvoltate economii, constituie o mică parte din suma constrângerilor care definesc alegerile; o privire mai atentă ar sugera omniprezența constrângerilor neoficiale” (North, 1990, p. 38).

4

PROGRES TEHNOLOGIC

Progres tehnologic

Tehnologiile digitale schimbă viețile oamenilor - de la modul în care comunicăm până la modul în care trăim și lucrăm.

Digitalizarea are potențialul de a oferi soluții pentru multe dintre provocările cu care se confruntă Europa și europenii și oferă oportunități precum:

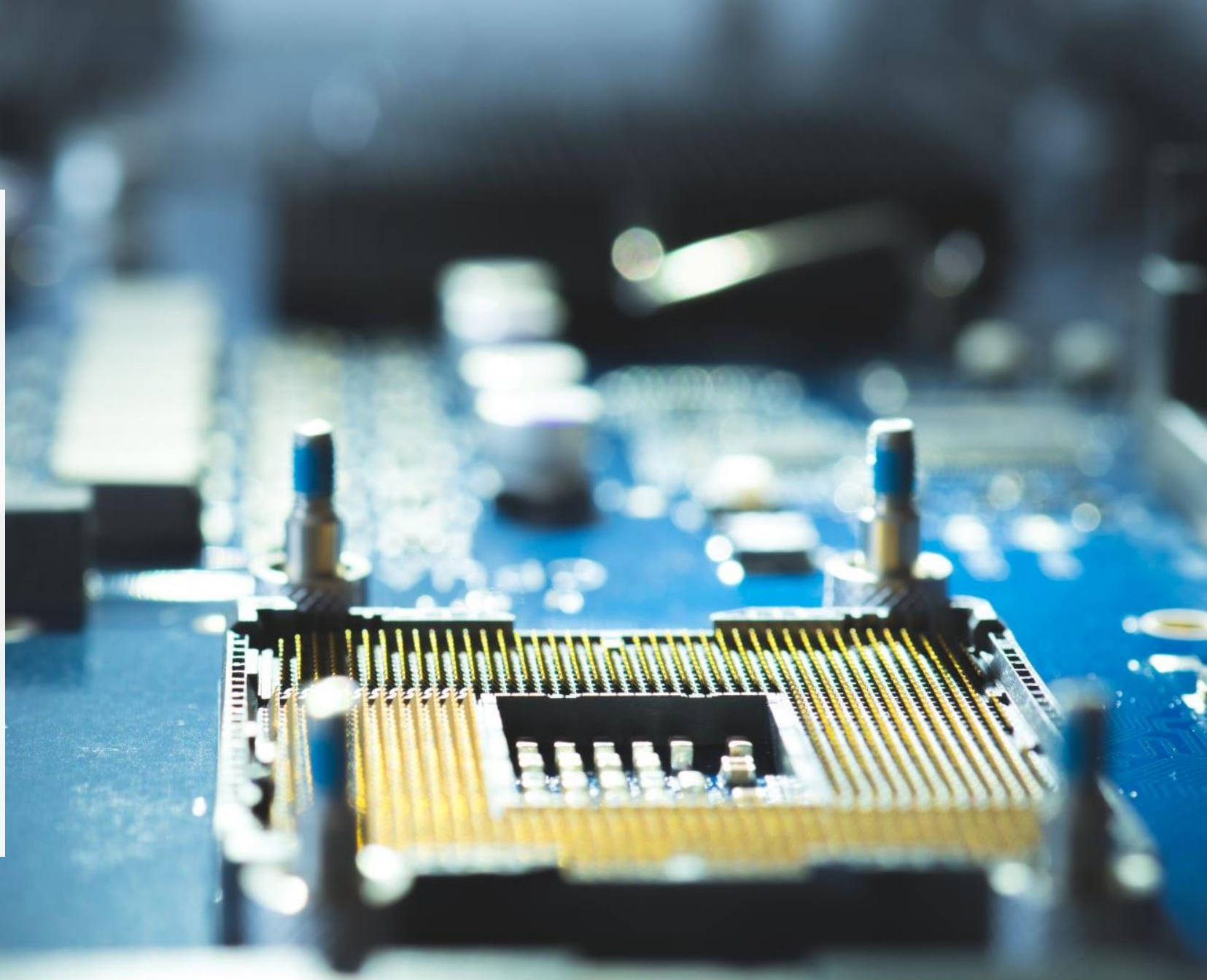
- crearea de locuri de muncă
- îmbunătățirea educației stimularea competitivității și a inovării
- combaterea schimbărilor climatice și facilitarea unei tranziții ecologice (Comisia Europeană, 2023, <https://www.consilium.europa.eu/en/policies/digital-future-for-europe/>)

Progres technologic

În urma pandemiei COVID-19, digitalizarea a dat UE un nou impuls pentru a accelera tranziția tehnologică, prin stimularea e-sănătății și promovarea tehnologiilor generice, cum ar fi cloud computing, tehnologiile cuantice și calculul de înaltă performanță.

UE se angajează să creeze un spațiu digital sigur pentru cetățeni și firme, într-un mod care să fie incluziv și accesibil pentru toți.

- să asigure siguranța utilizatorilor online;
- să permită creșterea firmelor digitale inovatoare.

Inteligența artificială

Inteligența artificială (AI) poate contribui la o economie mai inovatoare, mai eficientă, mai durabilă și mai competitivă, îmbunătățind în același timp siguranța, educația și asistența medicală pentru cetățeni.

Cum?

- să propună modalități de creștere a investițiilor publice și private europene și naționale în cercetarea, inovarea și implementarea inteligenței artificiale;
- să asigure o mai bună coordonare și mai multe rețele și sinergii între centrele de cercetare europene bazate pe excelență;
- să ofere o definiție clară și obiectivă a sistemelor de inteligență artificială cu risc ridicat

Sursa: Comisia Europeană (2023)

Conectivitate

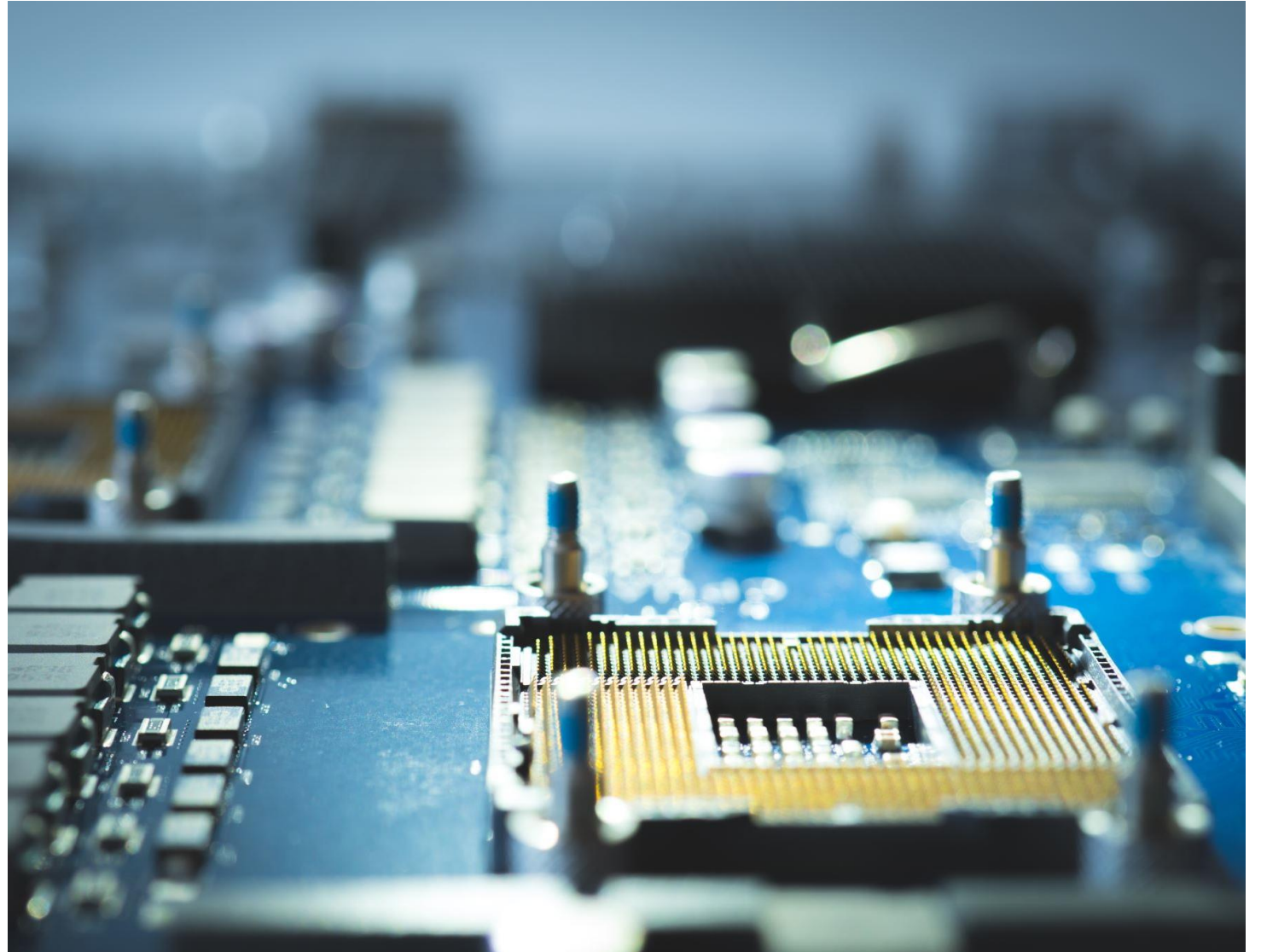
Pandemia COVID-19 a demonstrat necesitatea unei conectivități rapide și omniprezente în întreaga UE pentru a oferi tuturor cetățenilor acces la tehnologia digitală.

Obiective stabilite de UE, în materie de conectivitate pentru 2025:

Selectiv:

- conectivitate gigabit pentru toți principalii factori socio-economici - o acoperire neîntreruptă
- 5G pentru toate zonele urbane și pentru principalele căi de transport terestru
- acces la conectivitate (care să ofere cel puțin 100 Mbps) pentru toate gospodăriile.

Sursa: Comisia Europeană (2023)

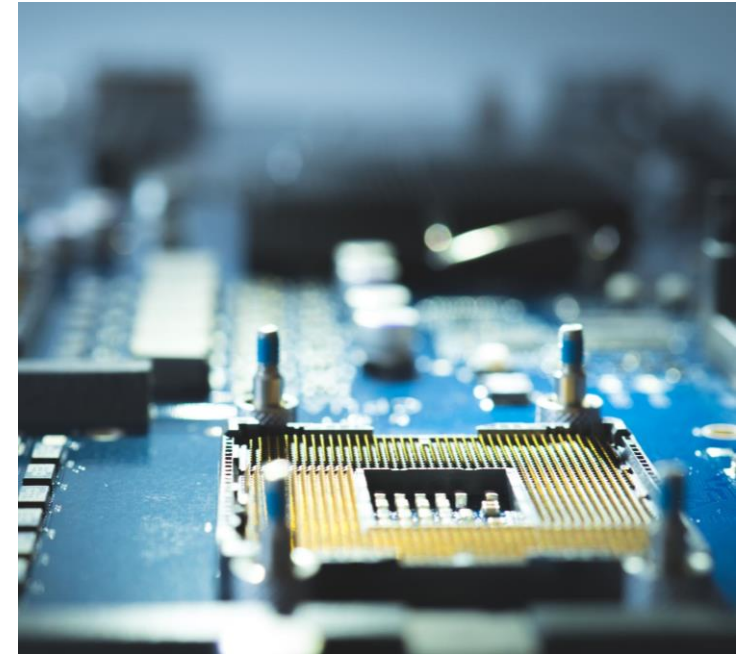

Securitatea cibernetică

Prin actul privind securitatea cibernetică, UE a introdus un cadru de certificare unic la nivelul UE care:

- consolidează încrederea;
- sporește creșterea pieței securității ciberneticice;
- facilitează schimburile comerciale în întreaga UE.

Detalii aditionale găsiți la adresa: <https://www.consilium.europa.eu/en/policies/cybersecurity/>

**European digital
identification
(eID)**

?

5

Inovare versus imitare

Inovare versus imitare

- *Orientarea spre inovare* se referă la o firmă care are o strategie de dezvoltarea și introducerea pe piață a unor produse sau servicii noi și inovatoare înainte de concurenților lor (Kerin et al., 1992 apud Naranjo-Valencia et al., 2011).
- Firmele cu o *orientare spre imitație* încearcă să evite costurile exorbitante asociate cu cercetarea științifică de bază și dezvoltării de noi tehnologii și adoptă ideile și tehnologia concurenților (Naranjo-Valencia et al., 2011).
- Exemple???

Referințe selectiv:

Autoritatea de supraveghere financiară (2023), Raport privind stabilitatea piețelor financiare, Nr.1/2023. Detalii la adresa: <http://www.asfromania.ro>

Comisia Europeană (2023). A digital future for Europe. Detalii la adresa: <https://www.consilium.europa.eu/en/policies/a-digital-future-for-europe/>

Comisia Europeană (2023). Cybersecurity. Detalii la adresa: <https://www.consilium.europa.eu/en/policies/cybersecurity/>

Institutul National de Statistica. Baza de date. Detalii la adresa: <https://insse.ro/cms/>

Marinescu, D., Miron, D., & Marin, D. (2011). Hazard moral models with three states of nature. *Journal of Applied Quantitative Methods*, 6(1), 3-14.

Naranjo-Valencia, J. C., Jiménez-Jiménez, D., & Sanz-Valle, R. (2011). Innovation or imitation? The role of organizational culture. *Management decision*, 49(1), 55-72.

NELSON, R. ; PHELPS, E. Investment in humans, technological diffusion and economic growth. *American Economic Review, Paper and Proceedings*, 56 (2), p. 69-75, 1966.

North, D. C. (2003). *The role of institutions in economic development*. UN.

Socol, C., & Mantescu, D. E. (2007). Romania 2007. Macroeconomic Instability is Back?. *Romania in the European Union. The Quality of Integration. Growth. Competence. Employment*, 103.

Solow, R. M. (1956). A contribution to the theory of economic growth. *The quarterly journal of economics*, 70(1), 65-94.

Voda A.I (2013). *Cultura, institutii si performanta economica* Romanian Academy Press, Bucharest, Romania.

Weforum (2019). Raportul de competitivitate globală. Detalii la adresa: http://www3.weforum.org/docs/WEF_TheGlobalCompetitivenessReport2019.pdf

Referințe suplimentare

Ahvenniemi, H., Huovila, A., Pinto-Seppä, I., & Airaksinen, M. (2017). What are the differences between sustainable and smart cities?. *Cities*, 60, 234-245.

Albino, V., Berardi, U., & Dangelico, R. M. (2015). Smart cities: Definitions, dimensions, performance, and initiatives. *Journal of Urban Technology*, 22(1), 3-21.

AL-Masri, A. N., Ijeh, A., & Nasir, M. (2019). Smart City Framework Development: Challenges and Solutions. In *Smart Technologies and Innovation for a Sustainable Future* (pp. 325-331). Springer, Cham.

Angelidou, M., Psaltoglou, A., Komninos, N., Kakderi, C., Tsarchopoulos, P., & Panori, A. (2017). Enhancing sustainable urban development through smart city applications. *Journal of Science and Technology Policy Management*.

Artmann, M., Kohler, M., Meinel, G., Gan, J., & Ioja, I. C. (2019). How smart growth and green infrastructure can mutually support each other—A conceptual framework for compact and green cities. *Ecological indicators*, 96, 10-22.

Autoritatea de supraveghere financiară (2023), Raport privind stabilitatea piețelor financiare, Nr.1/2023. Detalii la adresa: <http://www.asfromania.ro>

Barnett, J. (2018). *Smart growth in a changing world*. Routledge.

Batabyal, A. A., & Nijkamp, P. (2019). Creative capital, information and communication technologies, and economic growth in smart cities. *Economics of Innovation and New Technology*, 28(2), 142-155.

Boarini, R., Causa, O., Fleurbaey, M., Grimalda, G., & Woolard, I. (2018). Reducing inequalities and strengthening social cohesion through inclusive growth: a roadmap for action. Economics Discussion Papers, No 2018-7. Kiel Institute for the World Economy. <http://www.economics-ejournal.org/economics/discussionpapers/2018-7>

Referințe suplimentare

Deeming, C., & Smyth, P. (2017). Social investment, inclusive growth that is sustainable and the new global social policy. *Reframing Global Social Policy: Social Investment for Sustainable and Inclusive Growth*, 11.

Ghosh, S., Byahut, S., & Masilela, C. (2019). Metropolitan Regional Scale Smart City Approaches in a Shrinking City in the American Rust Belt—Case of Pittsburgh, Pennsylvania. In *Smart Metropolitan Regional Development* (pp. 979-1021). Springer, Singapore.

Harris, R. (2017). Regional competitiveness and economic growth: the evolution of explanatory models. *Handbook of Regions and Competitiveness: Contemporary Theories and Perspectives on Economic Development*, Cheltenham: Edward Elgar, 80-116.

Huggins, R., & Thompson, P. (Eds.). (2017). *Handbook of regions and competitiveness: contemporary theories and perspectives on economic development*. Edward Elgar Publishing.

Medeiros, E. (2017). From smart growth to European spatial planning: a new paradigm for EU cohesion policy post-2020. *European Planning Studies*, 25(10), 1856-1875.

Naranjo-Valencia, J. C., Jiménez-Jiménez, D., & Sanz-Valle, R. (2011). Innovation or imitation? The role of organizational culture. *Management decision*, 49(1), 55-72.

Neirotti, P., De Marco, A., Cagliano, A. C., Mangano, G., & Scorrano, F. (2014). Current trends in Smart City initiatives: Some stylised facts. *Cities*, 38, 25-36.

Simionescu, M., Lazányi, K., Sopková, G., Dobeš, K., & Adam, P. B. (2017). Determinants of economic growth in V4 countries and Romania. *Journal of Competitiveness*, 8(1).

Tukker, A., & Tischner, U. (Eds.). (2017). *New business for old Europe: product-service development, competitiveness and sustainability*. Routledge